

молодіжного, а й, головно, жаргону злодіїв, кримінальних злочинців, тобто прослідковується певна наступність (хоча динамізм – іманентна риса цього типу діалектів). Наприклад, ще з 20-х років (періоду безпритульних дітей, безробітної молоді) відомі такі слова: антон – сторож, бабка – целковий (сучасне бабки, тобто гроші взагалі), ажур – порядок, алкан – п'яниця тощо. З 50-х років (періоду так званих стиляг) відомі триндьож – пуста балаканина, бути на стрьомі – бути на сторожі, пильнувати під час якогось заходу, шухер – заклик до втечі з місця подій. Із 70-х – 80-х років (періоду хіпі) знаємо скипати – іти геть, розклад – ситуація, фенька – браслет із бісеру, розборка – з'ясування стосунків, тусовка – зібрання хіпі. Жаргонні утворення і далі постійно оновлюються, модифікуються, урізноманітнюються. І не дивно, адже жаргон – це мовна гра. Порівняймо розгалужені синонімічні ряди: торба – гаплик – хана – труба – глина – слива – ландиш, тобто кінець, крах чогось; герла – матильда – клава – тьолка – тітка, тобто дівчина.

Сучасний молодіжний жаргон має типову стилістичну маркованість: знижено-грубувату, вульгарну, фамільярну, що й забезпечує йому експресію в іронічно-жартівливому ключі. Досить часто жаргонізми творяться на основі метафори, метонімії, синекдохи. Напр.: ласти – ноги; лопати – руки, чан – кумпол, башка – гризло – чайник – голова; рило – пачка – будка – обличчя; хавальник – рот; вшиганялка – гребінець; шпала – висока людина; знюхатися – успішно встановити зв'язок між модами.

Таких утворень загалом небагато, причому їх позитивне стилістичне забарвлення значної мірою нейтралізується типовою для жаргону установкою на зниженість, грубуватість.

Клименко В.
НТУ «ХПІ

«УКРАЇНА» – ЦЕ НЕ «ОКРАЇНА»

Назва нашої країни УКРАЇНА з'явилася в останній чверті XII ст. Уперше в Іпатському списку «Повісті минулих літ», де літописець розповідає про смерть переяславського князя Володимира Глібовича у 1187 р., сказано: «І плакали по ньому всі переяславці... За ним же Україна багато потужила». Через два роки, у 1189 р., було відзначено, що князь Ростислав приїхав «до України Галицької».

Походження назви *Україна* здавна привертало увагу вчених, але однозначного пояснення їй досі немає. Одні дослідники пов'язували її зі словами *край* «найвіддаленіша від центру частина території, околиця», *у* (= біля) *краю*, тобто «погранична територія», інші – з іменниками *край*, *країна* у значенні «рідний край, своя країна, рідна земля; земля, населена своїм народом».

Найвірогіднішою й найпереконливішою слід вважати версію, яка пов'язує назву *Україна* зі словами *край*, *країна*, хоч зв'язок цей не прямий, а значно складніший.

Іменник *край* із значенням «відрізок, шматок; шматок землі» був ще у спільнослов'янській мові і нині відомий багатьом слов'янським мовам. Оскільки слов'янські племена споконвіку мали свої території, які здебільшого відділялися природними рубежами – річками, лісами, болотами, солончаками (отже, ніякої мішанини племен не було), давньослов'янське слово *край* «відрізок, шматок землі» набуло нового значення – «територія, що належить племені».

Поряд зі словом *україна* у східнослов'янських діалектах здавна існувало і слово *окраїна* «порубіжна територія племені», утворене від *окрай* «обріз, край» за допомогою суфікса *-ина* (*-іна*, *-їна*). Ці слова чітко розрізнялися між собою: *україна* – це вся відділена частина території племені (згодом – уся територія феодального князівства), *окраїна* – лише погранична територія племені (згодом – погранична територія феодального князівства).

На час визвольної війни українського народу проти шляхетської Польщі під проводом Богдана Хмельницького (1648-1654 рр.), як відзначає В. Складенко, *Україною* називалися не тільки запорозькі, а вже всі наддніпрянські землі. Очевидно, від цього часу під *Україною* стали розуміти цілу країну. Згодом ця назва поширилася й на інші східноукраїнські землі Західноукраїнські землі й далі називалися Руссю, але поступово назва *Україна* поширилася й на західний регіон і стала спільною для всієї етнічної території українців.

Костін М.
НТУ «ХП»

ЯК ЗБЕРІГАЄТЬСЯ КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ДІАСПОРІ

Діаспора (грец. *διασπορά* – «розсіяння») – це етнічна, в першу чергу релігійна (конфесійна) та мовно-культурна спільнота або сукупність індивідів, які існують та зберігаються за межами свого материнського регіону, і котрі усвідомлюють свою генетичну або духовну з ним єдність. Поняття походить з давньогрецької, але змістовно – з іудейської традиції (мається на увазі розсіяння євреїв по світу та існування компактними релігійно-етнічними громадами). В Європі це поняття стало набувати широкого вжитку в 19 столітті. Часто ним не зовсім коректно зовуться будь які національні меншини.

Українці Канади, україноканадці – особи українського походження: або народжені в Канаді, або прибулі до Канади, – у яких є статус резидента чи громадянина країни. Україноканадці (за даними 2011) – це 9-а за чисельністю мовно-етнічна група: у країні їх – 1 209 085. Українці Канади – складова української діаспори; сама Канада – третя країна за числом етнічних українців (після України та Російської Федерації). Україноканадці – найбільша слов'янська діаспора на території Канади.

В історії української еміграції до Канади дослідники визначають такі основні етапи: 1812-1890-ті рр. – період епізодичної імміграції українців;